

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

TÜRK GIDA KODEKSİ ARI ÜRÜNLERİ TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2024/6)**Amaç**

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, bu Tebliğ kapsamındaki arı (*Apis mellifera* L.) ürünlerinin tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretimi, hazırlanması, işlenmesi, muhafazası, depolanması, taşınması ve piyasaya arzına ilişkin hususları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, gıda veya takviye edici gıda olarak piyasaya arz edilen arı ekmeği, arı poleni, arı sütü, ham propolis, propolis, toz arı sütü ve kurutulmuş poleni kapsar.

(2) Bu Tebliğ, 27/10/2014 tarihli ve 29158 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliğindeki uygulamalarda kullanılacak ürünleri kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 19/2/2020 tarihli ve 31044 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Arı ekmeği (Perga): Arı kolonisi ortamında petek gözünde depolanmış arı polenin fermente olması ile oluşan arı ürünü,

b) Arı poleni: İşçi arıların çiçekli bitkilerdeki polenleri toplayıp kendi bünyelerindeki salgılar ile birleştirdikten sonra küre şeklinde renkli peletler haline getirdiği ve kovadaki tuzaklar yardımıyla hasat edilen arı ürünü,

c) Arı sütü: Genç işçi arıların hipofarenjyal ve mandibular bezlerinden salgılanan, pelte kıvamında, açık krem-kemik renginde, kendine özgü koku ve tada sahip, larva içermeyen arı ürünü,

ç) Ham propolis: Bal arılarının, bitkilerin gövde, yaprak ve tomurcuk gibi kısımlarından topladığı reçinemi maddeleri balmumu ve kendi enzimleri ile karıştırarak oluşturdukları işlenmemiş ürün,

d) Propolis: Ham propolisin çeşitli çözücülerle ekstraksiyonuyla elde edilen ve propolise özgü yaygın biyoaktif bileşenleri içeren sıvı, konsantr veya toz formdaki işlenmiş ürünleri, ifade eder.

Ürün özellikleri

MADDE 5- (1) Bu Tebliğ kapsamındaki;

a) Arı sütü ve toz arı sütü EK-1'de belirlenmiş hükümleri,

b) Ham propolis ve propolis EK-2'de belirlenmiş hükümleri,

c) Arı poleni, kurutulmuş arı poleni ve arı ekmeği EK-3'te belirlenmiş hükümleri, sağlar.

Katkı maddeleri

MADDE 6- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan arı ürünlerinde kullanılan katkı maddeleri hakkında, 13/10/2023 tarihli ve 32338 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Aroma vericiler ve aroma verme özelliği taşıyan gıda bileşenleri

MADDE 7- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan arı ürünlerinde aroma vericiler ve aroma verme özelliği taşıyan gıda bileşenleri kullanılmaz.

Bulaşanlar

MADDE 8- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerde, 5/11/2023 tarihli ve 32360 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Bulaşanlar Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Pestisit kalıntıları

MADDE 9- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerdeki pestisit kalıntı miktarları hakkında, 27/9/2021 tarihli ve 31611 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Pestisitlerin Maksimum Kalıntı Limitleri Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Veteriner ilaç kalıntıları

MADDE 10- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerdeki veteriner ilaç kalıntıları hakkında, 7/3/2017 tarihli ve 30000 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Hayvansal Gıdalarda Bulunabilecek Farmakolojik Aktif Maddelerin Sınıflandırılması ve Maksimum Kalıntı Limitleri Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Hijyen

MADDE 11- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerde, 29/12/2011 tarihli ve 28157 üçüncü mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Mikrobiyolojik Kriterler Yönetmeliği ile 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda Hijyeni Yönetmeliğinde yer alan hükümler uygulanır.

Ambalajlama ve piyasaya arz

MADDE 12- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürün 5/4/2018 tarihli ve 30382 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemelere Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) Propolis tek başına sadece takviye edici gıda olarak piyasaya arz edilir.

(3) Ham propolis doğrudan son tüketiciye arz edilemez.

Etiketleme

MADDE 13- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin etiketlenmesinde, 26/1/2017 tarihli ve 29960 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) Takviye edici gıda olarak piyasaya arz edilen ürünler 2/5/2013 tarihli ve 28635 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Takviye Edici Gıdaların İthalatı, Üretimi, İşlenmesi ve Piyasaya Arzına İlişkin Yönetmelik kapsamında belirlenmiş etiketleme kurallarına uygun olmak zorundadır.

Beslenme ve sağlık beyanı

MADDE 14- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler, beslenme beyanı yönünden 20/4/2023 tarihli ve 32169 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Beslenme Beyanları Yönetmeliğine ve sağlık beyanları hakkında 20/4/2023 tarihli ve 32169 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda ve Takviye Edici Gıdalarda Sağlık Beyanı Kullanımı Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olmak zorundadır.

Taşıma ve depolama

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünlerin taşınmasında ve depolanmasında, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin 10 uncu maddesi hükmü uygulanır.

(2) Toz arı sütü, kurutulmuş arı poleni ve kurutulmuş arı ekmeği dışında arı sütü, arı poleni ve arı ekmeği üretiminden son tüketiciye arz edilene kadar +8 °C ve altı sıcaklıklarda muhafaza edilir.

Numune alma ve analiz metotları

MADDE 16- (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerden Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınır ve bu ürünler hakkında, uluslararası kabul görmüş analiz metotları uygulanır.

İdari yaptırım

MADDE 17- (1) Bu Tebliğe aykırı davranışlar hakkında 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre yaptırım uygulanır.

Uyum zorunluluğu

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Tebliğ kapsamında faaliyet gösteren gıda işletmecileri, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 6 ay içerisinde bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır.

(2) Bu Tebliğin yayımı tarihinden önce etiketlenen veya piyasaya arz edilen gıdalar 31/12/2025 tarihine kadar piyasada bulunabilir.

Yürürlük

MADDE 18- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Eklere için tıklayınız.](#)

Arı Sütü ve Toz Arı Sütü Ürün Özellikleri

- 1) Bu ürünlere dışarıdan herhangi bir madde ilave edilemez.
- 2) Ürün özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1- Ürün Özellikleri

	Arı Sütü	Toz Arı Sütü
Rutubet (% m/m)	53 - 70	<5
10-hidroksi- δ -2-dekenoik asit (10-HDA) (% m/m, en az)	1,4	3,5
Protein (% m/m)	11-18	27 - 41
Fruktoz (% m/m)	2 - 9	6 - 27
Glukoz (% m/m)	2 - 9	6 - 27
Sakkaroz (% m/m en fazla)	3	9
Maltoz (% m/m en fazla)	1,5	4,5
Erloz (% m/m en fazla)	0,5	1,5
Maltotrioz (% m/m, en fazla)	0,5	1,5
Laktoz	Bulunmamalı	Bulunmamalı
pH	3,4 - 4,5	3,4 - 4,5
Toplam yağ (% m/m)	2 - 8	8 - 19
Toplam Asitlik ((1 M NaOH) ml / 100 g)	30-53	Aranmaz

Ham Propolis ve Propolis Ürün Özellikleri

1) Propolisin hazırlanmasında kullanılan ham propolis Tablo 2’de verilen özelliklere uygun olmak zorundadır.

Tablo 2 - Ham Propolis Özellikleri

Balsam Miktarı (%m/m, en az)	40
Kuru Madde Miktarı (% m/m, en az)	92
Toplam Fenolik Miktarı (Gallik asit eşdeğeri) (% m/m, en az)	10
Toplam Flavonoid Miktarı (Kuersetin eşdeğeri) (% m/m, en az)	3
Balmumu Miktarı (% m/m, en fazla)	50

2) Propolis, Tablo 3’te verilen bileşiklerden en az 5 tanesini içermelidir. Bu 5 bileşikten her biri; ham propoliste en az 2000 mg/kg, propolisin toz veya konsantre formlarında en az 4000 mg/kg, propolisin sıvı formlarında ise en az 500 mg/L olarak bulunması gerekir.

Tablo 3 - Propoliste Bulunabilecek Fenolik Bileşikler

- Kumarik asit (o-,m-,p-kumarik asit toplamı) - Pinobanksin - Galangin - Sınnamik asit ve 3-4 dimetoksi sınnamik asit toplamı - Krisin - Pinosembrin - Kafeik asit - Kafeik asit fenetil ester - Kamferol - Ferulik asit (izo- ve trans-ferulik asit toplamı) - Kuersetin - Naringenin - Rutin - Apigenin - Protokateşik asit - Artepillin C

Arı Poleni, Kurutulmuş Arı Poleni ve Arı Ekmeği

- 1) Bu ürünlere dışarıdan herhangi bir madde ilave edilemez.
- 2) Etiketinde botanik kaynağı belirtilen monofloral polenlerde, belirtilen botanik kaynağa ait polen miktarı en az %45 olmak zorundadır.
- 3) Ürünlere ait özellikler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4- Ürün Özellikleri

	Arı Poleni	Kurutulmuş Arı Poleni	Arı Ekmeği
Rutubet (%m/m, en fazla)	22	10	14
Protein (% m/m, kuru maddede)	15-30	15-30	15-30
Kül (% m/m, kuru maddede en fazla)	3,5	3,5	3,5
Glukoz+Fruktoz (% m/m, kuru maddede en fazla)	45	45	40
Toplam yağ (% m/m kuru maddede en az)	2,6	2,6	2,6